

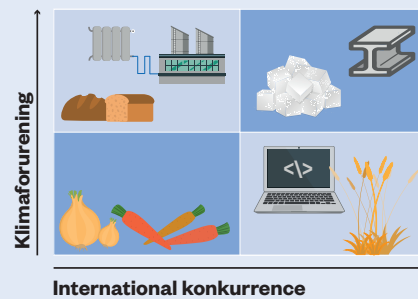
Skal EU gå forrest i klimakampen?

Europas producenter af sukker, mælkepulver og frosne fritter hører til blandt EU's store klimaforurenere. Alligevel slipper de for at betale for den CO₂, de udleder. Hovedreglen er ellers, at forurenere skal betale. EU's 11.000 største CO₂-udledere skal nemlig købe en CO₂-kvote for hvert ton, de slipper ud i atmosfæren.

Men den regel gælder ikke for virksomheder, der udleder særligt meget CO₂ og samtidig er udsat for stor international konkurrence. Deres produkter er på EU's såkaldte lækageliste. Det drejer sig om f.eks. metaller, kunstgødning eller papir – og altså en lille håndfuld særligt forarbejdede fødevarer. Virksomhederne på lækagelisten får deres CO₂-kvoter gratis eller skal kun betale for en meget beskedne del. EU er bange for, at virksomhederne ellers vil få så store udgifter til at købe CO₂-kvoter, at de ikke vil kunne klare den internationale konkurrence og derfor vil være nødsaget til at flytte deres produktion ud af EU for at undgå konkurs.

Landbrugssektoren er ikke omfattet af EU's såkaldte CO₂-kvotehandelsystem. Europa-Kommissionen barsler med en revision af systemet, men landbruget kommer næppe med foreløbigt. Så indtil videre er det kun de allerstørste virksomheder og kraftværkerne, som skal købe CO₂-kvoter for at udlede klimagasser. Landbruget producerer flere "CO₂-tunge" produkter. Derfor gælder her det samme dilemma som for de virksomheder, der er omfattet af kvoteordningen: Skal man betale for

KLIMA OG KONKURRENCE

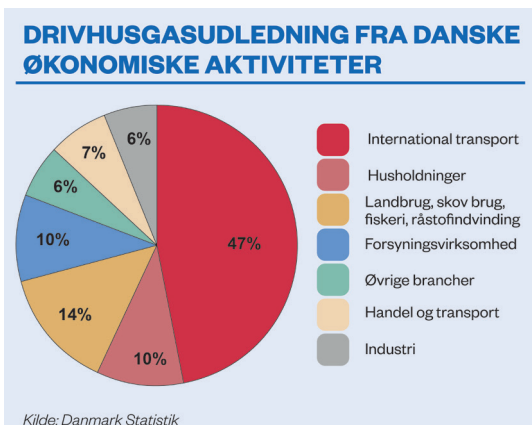
sin forurening, er det interessant, om konkurrenterne slipper billigere.

EU benytter et par økonomiske modeller til at afgøre, hvornår produkter hører til på lækagelisten - altså hvornår de udleder meget CO₂ og vil være truet af international konkurrence. Produktion af stål og sukker er på EU's lækageliste (se grafik). Fjernvarme og frisk brød fylder derimod ikke meget i international handel, mens løg, gulerødder, korn og computerprogrammer ikke umiddelbart udleder meget CO₂.

Nytter det at gå foran i klimakampen?

EU øjner en mulighed for at gå foran i klimakampen, hvor EU både kan få andre lande med og samtidig bevare sin konkurrenceevne. Kommissionsformand Ursula von der Leyen vil indføre en "klimatoldmur" – eller som det nu kaldes en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme. Fortalerne ser det som en silver bullet i klimakampen. Modstanderne advarer om, at forslaget både kan være farligt og ulovligt.

Klimatoldmuren skal løse dét dilemma, som verdens lande er fanget i: Det er dyrt at blive CO₂-neutral og selv, hvis man betalte prisen, så udebliver effekterne, hvis andre ikke følger med. De høje individuelle omkostninger og små individuelle gevinster har gjort de internationale klimaforhandlinger til et eksemplarisk kollektivt handlingsproblem. Det kan være gratis eller ligefrem en fordel at køre på frihjul og ikke påtage sig skrappe klimakrav. Fortalerne for en klimatoldmur håber at fjerne gratisternes fordel ved ikke at gøre noget og i stedet give dem et incitament til at nedbringe deres CO₂-udledning.

Parisaftalen

I EU forhandler landene om, hvor meget hvert enkelt land skal reducere sine CO₂-udledninger inden 2030. Europa-Kommissionen har stillet et forslag, der lægger de tungeste forpligtelser på de rigeste lande. Forslaget skal i sidste ende vedtages med et kvalificeret flertal.

Igenem årene har EU forgæves forsøgt at få verdens lande i FN til at vedtage juridisk bindende regler, som forpligter hvert enkelt land på konkrete reduktionsmål. I stedet har vi fået Paris-aftalen, som forpligter landene til at offentliggøre, hvor meget de udleder, og hvor meget de har i sinde at reducere deres CO₂-udledninger.

Landene har også forpligtet sig til løbende at sætte nye, mere ambitiøse reduktionsmål. I aftalen kaldes det en ambitionsmekanisme, som er et forsøg på at overvinde det kollektive handlingsproblem og sikre små konkrete fremskridt frem mod et klima i balance. Det er også derfor, at EU nu forhandler om nye højere reduktionsforpligtelser.

Oprindeligt havde EU meldt de andre lande i Paris-aftalen, at man ville reducere udledningerne med 40% inden 2030. Nu er målet hævet til 55%.

Klimatoldmur skal lappe kvotehandelssystem

Europa-Kommissionen har endnu ikke præsenteret deres forslag til en klimatoldmur. Kommissionsformand Ursula von der Leyen har talt for, at en klimatoldmur kan fremme et mere effektivt kvotehandelssystem. Man vil f.eks. kunne slippe for at uddele gratis kvoter af hensyn til den internationale konkurrence.

Europa-Kommissionen foreslog allerede i 2007 at afskaffe de gratis kvoter og i stedet indregne mere eksakte rabatter, afhængigt af virksomhedernes eksport og salg i markeder med udenlandske produkter, som ikke var CO₂-belagte. Dengang var der ikke opbakning til forslaget.

Spørgsmålet er, om EU med en klimatoldmur kan sætte ekstra fart på den grønne omstilling og stille højere krav til europæiske virksomheder i industrien

Argumenter for klimatold:

- EU kan med en klimatoldmur stille høje klimakrav til europæiske producenter og samtidig beskytte dem mod unfair konkurrence ved at lægge klimatold på import og ved at yde eksportstøtte, som svarer til de pålagte ekstra klimaomkostninger.
- EU kan med en klimatoldmur sikre, at CO₂-udslip sænkes og ikke blot flyttes.
- EU kan med en klimatoldmur motivere andre lande til at følge internationale klimaaftaler, hvis de vil undgå CO₂-told.

Argumenter mod klimatold:

- Det er vigtigt at værne om en fri international handel. Klimaet skal ikke være påskud for at beskytte egne virksomheder.
- EU risikerer, at toldmuren er ulovlig i henhold til WTO's handelsregler.
- EU risikerer at starte en handelskrig, hvor f.eks. Kina lægger straffetold på europæiske produkter som gengæld for en europæisk klimatold.